

DIWYGIWYD DROS DRO AR GYFER Y PANDEMIG COVID:

Dilys tan Ebrill 2021

Gweithdrefnau Gweithredu Safonol (SOPs) a'r offer asesu cymhwysedd ar gyfer gweinyddu enemâu micro neu dawddgyffuriau drwy'r rectwm ar gyfer rhwymedd mewn lleoliadau cymunedol.

*RHAID i'r holl staff y disgwylir iddynt ddefnyddio'r Gweithdrefnau Gweithredu Safonol fod wedi derbyn hyfforddiant QCF lefel 2 neu uwch a derbyn asesiad i sicrhau cymhwysedd ym mhob gweithdrefn berthnasol

Awdur a Theitl	Cyfarwyddwr Cynorthwyol Fferyllfa a Rheoli Meddyginiaethau BIPBC				
Adran gyfrifol /	Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio, fferyllfa a Rheoli Meddyginiaethau Awdurdodau Lleol				
Cymeradwywyd gan:	MPPP, DTG Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC), Fforwm Gofal yn y Cartref a Fforwm Gofal Cymru				
Dyddiad Cymeradwyo	Tachwedd 2015/ Mehefin 2020				
Dyddiad actifadu	Tachwedd 2015				
Dogfennau i'w darllen ochr yn ochr â'r ddogfen hon:	<ul style="list-style-type: none"> • Safonau arferion gorau a gweithdrefnau gweithredu safonol terfynol ar gyfer rheoli meddyginiaethau ar gyfer pob lleoliad gofal Ebrill 2020 • Dull Gweithredu Safonol ar gyfer rheoli meddyginiaethau mewn lleoliadau Cartrefi Gofal yng Ngogledd Cymru • Gweithdrefn Gweithredu Safonol ar gyfer rheoli meddyginiaethau mewn lleoliadau cartref yng Ngogledd Cymru • Dougherty L. & Lister S. (2011) The Royal Marsden Hospital Manual of Clinical Nursing • Royal Pharmaceutical Society Professional Guidance on the Administration of Medicines in Healthcare Settings. (Ionawr 2019) • Canllawiau Cymru Gyfan ar Ddirprwyo Addysg a Gwella Iechyd Cymru ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol (HEIW 2020) • Egwyddorion Arweiniol Cenedlaethol ar gyfer Cymorth Meddyginiaethau yn y Sector Gofal Cartref (ADSS Cymru 2019) • Hyfforddiant rhoi meddyginiaeth COVID- 19 (HEIW 2020) 				
Dyddiad adolygiad nesaf:	Ebrill 2021				
Dyddiad yr EqIA cwblhawyd:	Tachwedd 15 (Polisi Trosfwaol MM01)				
Gweithredwyd yn gyntaf	Tachwedd 2015				
Adolygydd yn flaenorol:	Rhag 2016	Chwe 2019	Ebrill 2020		
Gwnaed newidiadau do/naddo:	Do	do	Do –COVID-19		

**Gweithdrefn Gweithredu Safonol ar gyfer gweinyddu enemâu
micro neu dawddgyffuriau drwy'r rectwm ar gyfer rhwymedd mewn
lleoliadau cymunedol**

	Gweithredu	Rhesymwaith
1	Rhaid dirprwyo'r dasg hon gan y nyrs neu reolwr sy'n gofalu am y claf/dinesydd/preswlydd	
2	Esboniwch a thrafodwch y weithdrefn gyda'r claf/dinesydd/preswlydd a derbyn cydsyniad ar lafar	Sicrhau bod y claf/dinesydd/preswlydd yn deall y weithdrefn ac yn rhoi ei gydsyniad dilys
4	Cyn rhoi unrhyw feddyginiaeth a ragnodwyd, edrychwch ar MAR y claf/dinesydd/preswlydd neu siart cywerth a gwirio'r canlynol:- <ul style="list-style-type: none"> • Y claf/dinesydd/preswlydd cywir a DG • Dewis y feddyginiaeth rhesymol gywir - enw'r feddyginiaeth, dos ac amledd • Dyddiad ac amser gweinyddu • Dyddiad dod i ben • Statws alergedd 	<ul style="list-style-type: none"> •Lleihau niwed •Cadarnhau enw'r claf/dinesydd/preswlydd •Sicrhau bod yr holl gynnyrch yn addas i'w defnyddio gyda dyddiad dod i ben dilys a heb eu difrodi (Peidiwch â defnyddio os bydd difrodi) •Sicrhau nad yw claf/dinesydd/preswlydd ag
5	Golchi'ch dwylo gyda dŵr a sebon bacterioleiddiol neu rwbriad dwylo alcohol bacterioleiddiol, gwisgwch ffedog a menig sy'n ffitio'n dda.	I sicrhau bod y weithdrefn mor lân â phosibl a lleihau traws heintio.
6	Sicrhewch breifatrwydd ac urddas i'r claf/dinesydd/preswlydd Rhowch pad anymataledd tafladwy o dan gluniau a phen ôl y claf	Er mwyn osgoi baeddu dillad gwely yn ddiangen, gan arwain at haint posibl ac embaras i'r claf os bydd y coluddyn yn gwagio yn dilyn rhoi'r tawddgyffur, os bydd y tawddgyffur yn cael ei allfwrw yn gynamserol neu os bydd y coluddyn yn gweithio'n sydyn
7	Sicrhau bod padell wely, comôd neu doiled ar gael yn rhwydd	Os bydd allfwriad cynamser y tawddgyffur neu'r enema neu os bydd y coluddyn yn gweithio'n sydyn yn dilyn eu rhoi
8	Cynorthwyo'r claf i orwedd ar ei ochr chwith, gyda'r pengliniau wedi plygu, gyda'r benglin uchaf yn uwch na'r isaf, gyda'r pen ôl ger ymyl y gwely	Bydd hyn yn caniatáu gallu rhoi'r tawddgyffur neu'r enema yn rhwydd yn y rectwm. Bydd plygu'r pengliniau yn lleihau'r anesmwythder wrth basio'r tawddgyffur drwy sffincter yr anws
9	Rhowch jeli iro ar hances bapur lân ac irwch ben di-fin y tawddgyffur neu diwb yr enema micro Gwahanwch fochau pen ôl y claf a gosodwch y tawddgyffur, pen di-fin gyntaf neu diwb yr enema iro, gan ei wrhio i mewn tua 2-4 cm. Ailadroddwch y weithdrefn hon os bydd angen rhoi ail dawddgyffur	Bydd iro yn lleihau ffrithiant arwyneb ac felly'n hwyluso rhoi'r tawddgyffur. Mae tawddgyffuriau'n fwy tebygol o aros yn eu lle wrth eu gosod y pen di-fin yn gyntaf

10	Pan fydd y tawddgyffur(iau)/enema wedi'u rhoi, glahewch unrhyw jeli iro sydd yn weddill o ardal perineal y claf/dinesydd/preswlydd gan ddefnyddio hances bapur lân	I sicrhau bod y claf/dinesydd/preswlydd yn gyffyrddus ac i osgoi digroeniad yr anws
11	Gofynnwch i'r claf gadw'r tawddgyffur(iau)/enema i mewn am 20 munud, neu hyd nes na all eu cadw i mewn ddim hirach. Pan roddir tawddgyffur meddyginiaethol, atgoffwch y claf/dinesydd/preswlydd mai'r nod yw peidio sbarduno gwagiad ac i gadw'r tawddgyffur i mewn am o leiaf 20 munud neu am cyn hired â phosibl	Bydd hyn yn caniatáu i'r tawddgyffur doddi a rhyddhau'r cynhwysion gweithredol. Rhwch wybod i'r claf efallai bydd rhywfaint o ollyngiad wrth i'r feddyginiaeth feddalu yn y rectwm.
12	Tynnwch y menig, ffedog a'r cyfarpar a'u gwaredu'n briodol. Golchwch eich dwylo'n drylwyr gyda dŵr a sebon a/neu gyda rhwbiad alcohol dwylo bacterioleiddiol	Ar gyfer rhwystro a rheoli heintiau
13	Cofnodwch bod y tawddgyffur(iau)/enema wedi'i roi ar y siart MAR neu gywerth. Cofnodwch yr effaith ar y claf/dinesydd/preswlydd a'r canlyniad (swm, lliw, ansawdd a chynnwys) ar y dogfennau perthnasol	Monitro gweithrediad coluddyn y claf/dinesydd/preswlydd a chynnal cofnodion cywir

Dogfen gallu ar gyfer Gweithwyr Gofal, Gweithwyr/Cymhorthwyr Cefnogi
Gofal Iechyd ar gyfer rhoi enemâu micro neu dawddgyffuriau ar gyfer
rhwymedd mewn lleoliadau cymunedol.

D.S. Dim ond staff a enwebwyd gan reolwyr all ymgymryd â'r cymhwysedd hwn.

Enw a Llofnod y GCGI: .....

Lleoliad/Ardal:.....Dyddiad:.....

Enw'r Asesydd: .....

ASESU YMARFEROL

I'w gwblhau o leiaf 3 gwaith gydag asesydd

RHAID derbyn llofnod gan yr asesydd ar gyfer bob elfen y cymhwysedd

Rhaid i'r Gweithwyr Cefnogi Gofal Iechyd/Cymhorthwyr/Gweithwyr Gofal gyflawni'r HOLL ddeilliannau cyn gellir dynodi ei fod/bod â chymhwysedd

		Ardystiwyd yr arferiad			Llofnod yr Asesydd a dyddiad
		1. Dyddiad	2. Dyddiad	3. Dyddiad	
1	Rhaid i nyrs neu reolwr sy'n gofalu am y claf/dinesydd/preswilydd ddirprwyo'r dasg hon				
2	Esbonio a thrafod y gweithdrefnau gyda'r claf/dinesydd/preswilydd. Derbyn cydsyniad ar lafar.				
3	Cyn rhoi unrhyw feddyginiaeth a ragnodwyd, rhaid gwirio/cofnodi rhoi meddyginiaethau (MAR) neu siart cywerth y claf/dinesydd/preswilydd ar gyfer y canlynol. <ul style="list-style-type: none"> • Y claf/dinesydd/preswilydd cywir a DG • Dewis y feddyginiaeth gywir – enwi'r feddyginiaeth, dos ac amledd • Dyddiad ac amser rhoi • Dyddiad dod i ben • Alergeddau 				
4	Sicrhau bod yr ymgeisydd yn golchi ei ddwylo gyda dŵr a sebon neu rwbiad dwylo alcohol bacterioleiddiol a gwisgo ffedog a menig sy'n ffitio'n dda.				
5	Sicrhau preifatrwydd ac urddas i'r claf/dinesydd/preswilydd				

6	Paratoi'r ardal lle bydd y weithdrefn yn digwydd. Sicrhau bod padell wely, comôd neu doiled ar gael yn rhwydd				
	Cynorthwyo'r claf i orwedd ar ei ochr chwith, gyda'r pengliniau wedi plygu, gyda'r penglin uchaf yn uwch na'r un isaf, gyda'r pen ôl ar ymyl y gwely Gosod pad anymataliaeth tafladwy o dan gluniau a phen ôl y claf				
7	Rhoi jeli iro ar hances bapur lân ac irwch ben di-fin y tawddgyffur neu diwb yr enema micro Gwahanu bochau pen ôl y claf a gosodwch y tawddgyffur, pen di-fin gyntaf neu diwb yr enema iro, gan ei wthio i fyny tua 2-4 cm. Ailadrodd y weithdrefn hon os bydd angen rhoi ail dawddgyffur				
8	Pan fydd y tawddgyffur(iau)/enema wedi'u rhoi, glanhau unrhyw jeli iro sydd yn weddill o ardal perineal y claf gan ddefnyddiol hances bapur lân				
9	Gofynnwch i'r claf gadw'r tawddgyffur(iau)/enema i mewn am 20 munud, neu hyd nes na all ei gadw i mewn ddim hirach. Pan roddir tawddgyffur meddyginiaethol, atgoffwch y claf mai'r nod yw peidio sbarduno gwagiad ac i gadw'r tawddgyffur i mewn am o leiaf 20 munud neu am gyn hired â phosibl				
10	Tynnwch y menig a'u gwaredu'n briodol. Golchi dwylo'n drylwyr gyda dŵr a sebon a/neu gyda rhwbiad alcohol dwylo bacterioleiddiol				
11	Cofnodi ei roi ar siartiau priodol ac yng nghynllun gofal y claf/dinesydd/preswilydd				
12	Os gwrthodir meddyginiaeth, dogfennu'r rheswm am beidio rhoi ar gefn y MAR neu'r siart cywerth ac yn y cynllun gofal. Os gwrthodir meddyginiaeth, sicrhau bod yr ymgeisydd yn hysbysu'r nyrs gofrestredig/rheolwr/Meddyg Teulu a ddirprwyodd y dasg. Rhaid gwaredu ar unrhyw feddyginiaeth a wrthodwyd yn unol â phrotocolau lleol.				

Enw'r Asesydd: ..... Swydd: .....

Llofnod ..... Dyddiad: .....

Dylid rhoi copi o'r ddogfen cymhwysedd wedi'i chwblhau i'r rheolwr i'w ffeilio yn y ffeil personol